

Els metges del Renaixament

Servet a Itàlia

per

J AIGUADER I MIRÓ

EL PATGE MIQUEL SERVET

Servet entra com a patge al servei de Joan de Quintana, franciscà, confessor de Carles V. Uns autors diuen que Servet havia retornat a la seva pàtria, altres que fou Quintana mateix que el portà de Tolosa per encàrrec del seu pare, temerós dels perills espirituals a què estava exposat el seu fill. Sembla que Joan de Quintana li havia estat mestre. Tot això per a nosaltres té una importància relativa: és Servet guerrer qui ens interessa.

El dia 29 de juliol del 1529 s'embarcà a Barcelona cap a Itàlia amb la cort de l'emperador. Seria escaient donar una ullada a la vida política i científica d'Itàlia en el temps de Servet, però ens prendria molt d'espai i ho deixem perquè en biografar altres metges, com Vesali, com Agrippa, hi farem parada amb més influent i decisiva companyia que la del patge d'un cortesà de Carles V.

Servet sojorna escassament vuit mesos a Itàlia, marxà cap a Alemanya a finals de març del 1530 amb el seguici de l'emperador. La iniciació mèdica que alguns autors suposen que rebé aleshores hagué d'ésser molt lleugera en tot cas, car, amb la cort imperial, havia de desplaçar-se continuament d'una ciutat a l'altra.

A més, cal pensar que Servet havia estudiat Dret a Tolosa del Llenguadoc i no pas Medicina i que l'havien preocupat els problemes teològics i no els problemes científics. Ja veurem en el seu dia que si Servet es decanta cap a la ciència fou en cerca d'argument per a les seves tesis teològiques. Però en aquell moment de la seva vida, a dinou anys, amb la petulància agressiva de la joventut, excitada pels trasbalsos de l'època i la saó que li aportava el caràcter de Servet, la temperatura febril del seu esperit, cal suposar que no creia necessaris arguments que per a ésser fermes i decisius obliguen a llargs estudis i meditacions llar-

gues que el distreguessin del fi religiós que l'absorbia del tot. Servet, més que en altre moment de la seva vida, no tenia altra font de saber ni altra deïu dialèctica que la seva veu interior, "el vol del solitari al Solitari", de Plotí.

EXALTACIÓ DE LA CRISI RELIGIOSA

Servet portava el corc herètic que a Tolosa s'havia encomanat. Les idees de la Reforma infiltraren al seu esperit i l'illuminaven els ulls per a enfocar només aquelles visions que els enfortien. I en acarar-se directament amb el món que la seva imaginació acusa d'ésser forn de malvestats i corrupció, no cerca ni veu més que proves que li avalin les presumpcions. Les escull amb delectança per a retreure-les com a pesta que infecta al món.

Servet veu el Papa i els magnants catòlics com un creient de l'altra secta que acusa l'Església de tots els pecats. La fa còmplice de l'estat de depravació en la qual havia davallat bona part de la clerecia alta i baixa d'aquell temps. Estava fresc el record dels Bòrgies, en els quals culminaren totes les malces de l'organització eclesiàstica i política d'aleshores; governava el darrer papa de la família dels Mèdicis, Climent VII, i Roma i la Itàlia papal vivien en plena fastuositat pagana. Real o exagerada la perversió del món oficial catòlic no podia ésser més extrema. La veu popular i els escrits dels religiosos escandalitzats denunciaven als bisbes i cardenals de fer-se acompanyar públicament per les seves amistançades i al clergue baix d'embriagar-se a les tavernes i visitar les cases de mala fama.

Els poderosos explotaven diversos beneficis religiosos alhora, i els prínceps de l'Església feien vida cortesana i de gran senyor sense acostar-se per a res a la seva diòcesi, que moltes vegades era múltiple. Només com a mostra cal enumerar els